

Dr. Einasto
määrä
9. 2. 43. J. Wolff

Diplomitöö
473497

E. V.
TARTU ÜLIKOOL
KIRJALDUSKOGU
6. reabr 1943
N. 410.
TARTU

Prokuratuuri ülesandeid KRS-is

Diplomitöö.

1A 749

Diplomitööna arvestatud
R. Einasto
18.02.43.

Stud. juur. Hans Niik
matr. 16732

Tartu

1943

Loote Reaud (h. arv. 1943)

Õigusteasutuse

1. Prokuratuuride sisu ja üldpõhised ülesanded
2. Prokuratuuri ülesanded erinevates riikides
- §1. Prokuratuuride üldpõhised ülesanded
- §2. Prokuratuuri ehitus. Väline ja sise ehitus.
- §3. Prokuratuuri funktsioonid:
- Prokuratuuri kohtulised funktsioonid.
  - Prokuratuuri kohtulise-halduslikud funktsioonid.
  - Prokuratuuri halduslikud funktsioonid.
  - Prokuratuuri legislatiivsed funktsioonid.

II osa.

- §4. Kriminaaljäreltõrjumise menetlus.
- Prokuratuuri osavõtt algmenetluses:

1. Prokuratuuri ülesanded arandusel.
2. Prokuratuuri ülesanded eeluurimisel.
- §5. Kohtu kätte andmine.
- §6. Prokuratuuri esindaja osavõtt lõppmenetlust ettevalmistavaist toimingust.
- §7. Esinemine lõppmenetluses.
- §8. Eelaluse. Apellatsioon-, kassatsioon- ja eriprotestid.
- §9. Kriminaalajude teistmine.
- §10. Prokuratuuri ülesanded kohtuotsuste sooritamisel.

in I Peterburg, 1902

kon I Peterburg, 1910

1. Gieseler, H. Das Oesterreichische Straffen-
fahren, Wien, 1924.

2. Rogov, A. Uspolnjenje sudoproductov,
Riga, 1924.

Kasutatud kirjandus.

1. Päägo, L. Kriminaalprotsessi õpperaamat, Tartu, 1937.
2. Mello, K. Kriminaalkohtupidamise seadustie Tallinn, 1934
3. Kriminaalkohtupidamise seadus KK.S.
4. Tsiviilkohtupidamise seadus TK.S.
5. Maksuaristusseadus MK.S.
6. Foinitzskij, J. Kurs uglobovogo sudoprosizvodstva, tom I Peterburg, 1902
tom II Peterburg, 1910
7. Glispach, W. Das Oesterreichische Strafferfahren, Wien, 1924.
8. Rozin, N. Uglobovnye sudoprosizvodstva, Riga, 1934.

I osa.

§1. Prokuratuur. Mõiste ja areng.

Kriminaalprotsessi areng kuni tänaseini on läbistanud mitmesuguseid faase. Ühiskondliku ja nõrgal arenemise astmel kandis kriminaalprotsess era-iseloomu. Süüdlase karistamine, hiljem ka süüdlase kohtu kätte andmine kuulus rahjakkamataja enese ülesannete hulka. Kuigi üsna varakult hakkab ka riigivõim huri tundma teatud liiki süütegude vastu. Õiguskorra rikked-deliktid hakkavad jagunema kaheks, nimelt delicta populares ehk avalikud deliktid ja

deliita privata eha eradelistid. Esimeste liiki kuuluvate süütegude jälitamine kui ka süütegijate karistamine muutub riigivõimu funktsiooniks ja mida tugevamas kasvab riigivõim, seda intensiivsemaks muutub tema vahelisekamise kuritegude jälitamises ja seda suuremoks kasvab deliita populaarsete hulka. Kaasajal oleme isegi nikkaugele jõudnud, et suurema osa süütegude jälitamine kuulub täiesti riigivõimu ülesannete hulka. On isegi maid, kus erasüüväasju üldse ei tunta (näit. Itaalia).

Kuid süütegude jälitamisel ei tohi ka riigile anda piiramata võimusi, vaid see peab toimuma seaduse poolt ettenähtud korras, kusjuures see kord peab olema selline, et süütegu saaks hinnatud objektiivselt ja sellele

järegras ka õiglase koristus.

Et eeltähendatud funktsioone õiglaselt teostada selles peab, lähtudes õiguspärase seisusest, olema lahutatud legislatiiv- haldus- ja kohtu- funktsioonid. Need funktsioone teostavad organid peavad olema üksteisest sõltumatud ja täiesti iseseisvad. Seisus olulisemas mõttes on, et lõppmenetlus toimiks välistesprintsiibil. Oles teostatud tööjaotus: on eraldatud kohus, on ka pooled. Kogu menetlus on ehitatud vaidluse põhimõttele: *audiatur et altera pars*. Gleispach mäistab kriminaalprotsessis häda- vajalike poolte all ühelt poolt

1. R. Röögo. Kriminaalprotsessi õppen. lk. 23

nüxi ja teiselt poolt kohtualust². KKS-is esinevad pooltena süüdistaja, süüalune-kohtualune, hagiija ja kolmandad isikud § 884 mõttes³. KKS loendab ka need isikud, kes vastavalt süüdistamis-korrale võivad olla süüdistajaks (prokuratuur, politsei, kannatanu jne) või hagiijaks. Nagu sellest nähtub on prokuratuuri üheks ülesandeks süüdistamine. Kuid peale mainitu kuulub prokuratuuri funktsioonide hulka ka süütegude jälitamine ja üldine järelevalve õiguskorra rike üle, R. Räägo mõttel prokuratuuri all erilist ametkonda,

2. W. Geispach, Das Oesterreichische Strafverfahren, Wien, 1924 lk. 112, 113

3. R. Räägo. Kriminaalprotsessi õppes. lk. 123

kes esindab kohtute juures valitsemis-
võimu #.

Rooma protsess ei tundnud sellist
erilist ametkonda, kelle ülesandeks
oleks olnud avalikkuse huvides kohtus
süüdistada. See ametkond tekkis
keskaegsel Prantsusmaal. Prantsuse
kuningad omasid erilisi ametnikke,
nimega Jurs du Roi. Nende ülesanne-
teks kuulus kuninga ja kuninga
hoole all olevate isikute huvide kaits-
mine kohtus. XV sajandil, mil inveni-
tsiooniprotsess asendas Prantsusmaal
vaistkondlikku protsessi, pandi Jurs du
Roi peale kriminaaljälitamise algata-
mine ja ametliku süüdistajana esi-
mine. Sellest kujuneski rälja prokura-
tuur 1808. a. ja 1810. a. seadurast
andsid prantsuse prokuratuurile
praeguse ilme. Prantsuse prokuratuuri

H. R. Räägo. Kriminaalprotsessi õppet. lk. 125

ehitus on eskujuures olnud paljudes Euroopa riikides, nii näit. Itaalias, Belgias, Austrias jne. Eesti prokuratuuri ehitus baseerub 1864. a. Ven. KS põhimäärte alusel.

§2. Prokuratuuri ehitus. Väline ja seesmine ehitus.

Prokuratuuri võime teostavad 1/ kohtuminister, kindral-prokuröörina, 2/ Riigikohtu prokuröör abidega, 3/ Kohturaja prokuröör abidega ja 4/ ringkonnakohtu prokuröör abidega. Riigikohtu ja kohturaja prokuratuurid erinevad oma ülesannetes.

Esimene on peamiselt seaduslikkuse kaitsja, nii vabalt vaim-prokuratuur.

Süüdistajana ta üldiselt ei esine. Riigikohtu prokuratuur esineb sisulise prokuratuurina ainult neil korradel, kui Riigikohtus teostab sisulise kohtuna. Tema

peamiste ülesannete hulka kuulub
naid valve teostamine selle järgi, et
seadusi rakendatakse õieti. Selle vastu
aga kohturaja ja ringkonnakohtute
prokuratuurid on aga sisuproku-
raatuurid, kellel esialgsel seisab siüdis-
tamine. Ringkohtu prokuratuuri es-
otsas on Ringkohtu prokurör, kellele
alluvad tema abid. Kohturaja proku-
raatuuri esotsas seisab kohturaja
prokurör, sellele alluvad tema juures
olevad abid ja ringkonnakohtute
prokurörid. Ringkonnakohtu prokura-
tuuri esotsas on ringkonnakohtu
prokurör. Viimasele alluvad ringkonna-
kohtu prokuröri abid. Ringkohtu ja
kohturaja prokuröride abid asuvad
vastavate kohtute asupaigas. Ring-
konnakohtu prokuröride abid võivad
asuda aga kohturingkonna piirides
väljaspool oma kohtu asupaika.
Jaostruktuurinise juures peendub

meil prokuratuur.

Päde mainitud prokuratuuride tunnel kehtiv õigus veel sõjakohtute prokuratuuri, kelle ülesandeks on võlvata sõja- ja väljakohtute tegemise seaduslikkuse järgi.

Seesmiselt on prokuratuur ehitatud jagamatuse ja subordinatsiooni põhimõttele. Jagamatuse all tuleb mõista seda, et prokuratuur teotseb ühise asutisena, kelle võimupiirid on kindlaks määratud seadusega.

Esitades mingit protesti prokuratuuri esindaja ei teotse kunagi enese vaid prokuratuuri nimel. Prokuratuuri esindajad on oma toimingus solidaarsed, sest KRIS § 390 lausub: prokuratuuri esindaja lahkumise ei koosteta kohtuistungit, kui teda asendab mõni teine prokuratuuri esindaja.

Prokuratuurkonnada moodestavad ühesimeel prokurörid on üksteisega

subordinatsiooni vahelkorras, sest alluv
prokuratuuri esindaja peab täitma
"Ülemuse seaduslike käsked ja korraldusi.
Kuid teisalt on prokuratuuri esindaja
vaba ja kohtuasutistele asjas arvamust
avaldades toimivad nad ainult oma
sisetunde ja kehtivate seaduste järel".
Ülemus ei saa kunagi süüdistada proku-
ratuuri esindajat süüdistama ja esinema
oma veenete vastaselt. Siis astmelt
kõrgemal seisel prokuratuuri esindaja,
et tema seisukoht on õige, siis ei
tohi ta ometi omaarvamist alluvale
peale suruda, vaid viimane tuleb
asendada teisil arvamisel oleva
prokuratuuri esindajaga. Samuti ilmneb
see ka sellest, et juhul, kui prokurör on
süüdistuse lõpetanud, kuid kohtuseda
isiku süüski kohtu alla annab, siis
peab alati määratama uus prokura-

tuuri esindaja, ka apellatsiooniasemes esimese prokuröri võib loobuda kohtuistungil süüdistusest, mille arutamisele on asunud esimese astme prokuröri protesti põhjal.

Prokuratuuri esindaja raba reende all aga ei tule kunagi mõista, seda, et ta võib süütegude jälitamist teostada täiesti suvaliselt. Prokuratuuri esindaja kui haldusorgan kohtu juures peab elukõige ise käituma seaduse päraselt. Tema seisukohtavõtt nii süüdlase kui ka süüte asjas peab tänuvõttes ainult seaduse järgi. Tegemuses väljaspool kohtu on prokuratuuri esindaja aga kohustatud oma ülemuse korraldustele alluma. Ülemus võib alati nõuda, et alluv prokuratuuri esindaja tees aranduse ja eluurimise alustamises ettepanekud, samuti nõuda et räljasalgitatasse arandusel või eluurimisel

üks või teine asjaku, nõuda protesti esitamist otsuste peale, mis kahen lähel kohtes antud prokuratuuri esindaja arvamusest. Selliseid spetsiaalselt mainitud "ülemuse korraldusi" peab allur alati täitma.

Liiline on prokuratuuri võim oma iseloomult, selle kohta on lahkearvamusi. Ühelt poolt loetakse seda haldusvõimuna, kuid teiselt jälle juriiditsiooniliseks võimuseks. Nii leiab näites Viktoršij, et prokuratuuri võim on eriline kohtuvõim. Oma seisukohta põhjendab ta sellega, et prokurör kaitses küll haldusorgani huve kohtes, kuid eelkõige on prokuratuur seaduslikkuse kaitsja, ja selles mõttes ühtub kohtuga. Viktoršij leiab isegi, et prokuratuur peaks, samuti nagu kohuski, olema sõltumata haldusvõimust, mis tõttu ta saaks paremini hinnata ja

ja koostata seaduslikkust.

Teisest küljest, kui me hindame prokuratuuri tegevust aga aktide järgi, mida nad annavad, siis oleks meil tegemist prokuratuuriga jurisdiktsioonilises mõttes.

Haldusakt materjalses mõttes on primaarne eesektiiv "üksikakt. Jurisdiktsiooniline akt materjalses mõttes on aga sekundaarne eesektiiv "üksikakt. Prokuratuur enamikes tegleb sekundaarsete eesektiiv "üksikaktidega, mistõttu võiks teda pidada kohtuvõimuses. Kuigi vahe seisab selles, et prokuratuur ei teotse mitte ainult sekundaar "üksikaktidega, vaid ka primaar "üksikaktidega ja seepärast ei saagi teda lugeda

kohtuorganikus, vaid isegi ainult haldusorganikus. Nagu eeltoodust nähtub teostab haldusorganit kaasaajal nii legislatiivset kui ka jurisdiktsioonilist funktsiooni, ilma et teda võiks seepärast pidada kas seadusandlus või kohtu organikus. Sama on maksed ka prokuratuuri kui haldusorganit suhtes.

Тоинитский, Гист j.t. peavad prokuratuuri võime haldusvõimuses, mis teostab ainult kohtu juures. Peab mainima, et tegelikkuses on seevast ja pooldamist leidnud.

Uie kohtud rajanevad võistkondlikkuse põhimõttele, millest tingituna on paratamata, et vähemalt löppmenetluses esineb kas poolt. Mis

puutub poolte õigustesse, siis leiame
KKS-is vastava sätte, prokuratuuri
esindaja või erasüüdistaja ühelt
poolt ja kohtualune või ta kaitsja
teiselt poolt kasutatavad kohtulised
võistlused võrdsed õigused⁶. Kuid
R. Räägo väidab, et selline väljendus
pole täpne, sest poolte õigused on
menetluse kestel lahkuvad⁷.

Vaadeldes KKS § 428 näeme, et ühepool-
na esineb prokuratuuri esindaja või
erasüüdistaja, kuna teiselt kohtu-
alune või ta kaitsja. Kohut poolena
ilaltähendatud § sätte aga ei hõl-
ma. Järglikult rühm peab seisma

6. KKS § 428

7. R. Räägo. Kriminaalprotsessi õpper. lk. 123
Riga 1934, lk. 268-269

väljaspool pooli. Tegelikult ongi see nii, sest ainult väljaspool riistes saab kohes õiglaselt ja objektiivselt otsustada poolte väidete üle.

Eespool mainisime, et üheks protsessi pooleks on prokurör. Kuigi tegelikult on protsessi pooleks vaid avaliku võim, kuna prokurör või prokuratuur on ainult selle esindaja⁸. Puudub ju süütegu eelõige õiguskonda, mida kaitses riik, järgelikult iga süütegu on süütegu avaliku võimu vastu ja seepärast esineb kriminaal-kohtus süüdistajana riigivõim oma esindajate kaudu, kellest on tähtsaim prokuratuur. Nagu sellest

8. Vrd. ka N. Rozin, Уголовные судопроизводства, Rīga, 1934, lk. 265-268

nähtub pole prokuratuur mitte kohtu-
võim, vaid valitsusvõimu esindaja.
Kui arvata prokuratuuri võim
kohtuvõimu hulka, siis oleks kohtu-
võim protsessis süüdistaja, kui ka
otsustaja, mis aga enam ei sobi
õigussüügi kohtu võistkondlikele põhi-
mõttesse.

§ 3. Prokuratuuri funktsioonid.

Otsustabekohasuse printsiip, mis
Rozini arvates esines endises proku-
ratuuri tegevuses on tänapäeval
välja tõrjutud ja praegine prokura-
tuur on selkõige rajatud legaalsuse
printsiibile s.t. et kõiki prokuratuuri
toiminguid peab juhtima legaalsuse

põhimõtte. Prokuratuur oma esindaja-
te kaudu pole mitte ainult süüdistaja,
 vaid ka seaduslikkuse kaitsja. Prokura-
 tuur eluülemise ajal pole mitte süüdis-
 taja, vaid seaduslikkuse järelvalvoja.
 Ja seepärast ongi arusaadav, et proku-
 raatori ülesandeks pole mitte ainult
 süüdistusmaterjalide kogumine, vaid
 ta peab muretsema ka andmeid and-
 meid, mis valgustavad asja ka teisest
 küljest. Ühesõnaga, prokurör peab
 nõnda andmeid koguma, et ta saaks
 lõppmenetluses asjase täiesti objektiiv-
 selt suhtuda. Eeltoodut kinnitab
 omalt poolt see asjaolu, et prokurör
 võib esitada nii apellatsioonile kui ka
 kassatsioonile proteste mitte ainult süü-
 aluse rahjuse, vaid ka kasuse. Seda

muidugi ainult sel juhul kui kohus oma otsusega on rikkunud maks-raid seadusi. Endasi nähtub KRS §583 sättest, et prokuratuuri esindaja võib esitada apellatsiooniproteste ainult ringkonnakohtu nende otsuste peale, mis ei ole koosõlas tema poolt antud arvamustega, ja ainult reis osades, milles ta nõuded esimese astme kohtus on jäetud rahuldamata.

Prokuratuuri funktsioonid jagunevad: 1/kohtulikkudes, 2/kohtulik-haldus-likkudes, 3/halduslikkudes, 4/legisla-tiivsetes.

a. Prokuratuuri kohtulikkude funktsioonid.

Prokuratuuri kohtulikkude ülesannete all tuleb mõista prokuratuuri osa-võtte kohtu mäistmisest ühel või teisel

J. R. Pääzje kriminaalprotsessigra. lk 150

kujul.⁹ Prokuratuuri osavõtt on neil
ettevõetud kriminaal-, tsiviil- kui ka
halduskohtustes.

Administratiivkohtu asjas annab
prokuratuuri esindaja oma arvamuse
enne otsuse tegemist Riigikohtu
Administratiivosaonna istungitel,
vastamata sellele millise astmena
Riigikohtus teostab. Samuti võtab ta
osa ka selle osaonna korraldavaist
istungist. Sisuliselt teostab ta siin
valvet seaduslikkuse järgi. Jaoskonna-
kohtus, samuti ka ringkonnakohtus
haldusajade antamisest prokuratuuri
esindaja osa ei võta.

Kuna tsiviilkohtus lahendab pra-
miselt kodanikeude omavahelisi vahe-
kordi, siis prokuratuuri esindaja neist
9. P. Räsägo. Kriminaalprotsessi õpp. lk. 130

horilikult osa ei võta. Kuind TKS loendab mõningaid tsiviilkohtu asju millest prokuratuuri esindaja osal soovil võib osa võtta. Sama seadustiku §343 on neis järgmised asjad.

1) Keskimustes, kus tekitab vaidlus alluvuse üle kohtu ja haldusametite vahel, 2) Vaidluste puhul dokumendi võltsimise kohta ja üldise juhtumitel, kui tsiviilkohtus selguvad asjaolud, mille hantamine kuulub kriminaalkohtule, 3) Abielu asjus ja sünni seadestamise asjus, kui ei ole koostjat, 4) Keskjutusse nõudmise asjus riigi ja omavalitsuse teenijalt ja 5) §1911 kohaselt adopteerimise, adopteerimisest loobumise asjus. Neis asjades võib prokuratuuri esindaja osa võtta, nii sisulises kui ka kassatsi -

omistatmes¹⁰.

Prokuratuuri peategevusalas on aga osavõtt kriminaalkohtu asjust. Jaoskonnakohtule alluvais asjus on prokuratuuri osavõtt koguni välja lülitatud. Siin ei saa prokuröör esineda ei süüdistajana, ei ka apellatsiooniproteste esitada. Kõll saab ta aga ettekirjutada politseile, et see esineks süüdistajana või kaebaks edasi jaoskonnakohtu otsusele. Alles siis, kui toimik jõuab ringkonnakohtusele võib prokuratuuri esindaja esineda süüdistajana. Prokuratuuri esindaja osavõtt aga kolleegialakohtute tegevusest, peale ringkonnakohtu teise astme, on ju

10. RT. 1926, 85.

kriminaal asjus sunduslik, sest tema peendumine teeb kohtuotsuse või määruse tehiseks. Erandi moodustavad ainult erasüüdistuskorras jälitatavad süütsed.

Kriminaalkohtumäistmisest võtab prokuratuur osa: 1) seaduslikkuse järelvalvajana ja 2) ametliku süüdistajana.

1. Seaduslikkuse valvet teostab prokuratuur sellega, et ta valvab, et kohtud talitaksid täpselt seaduse järgi. Oma iseloomult on prokuratuur haldusasutis kohtu juures, kes kaitsub üldsuse huvi ja tekitab seaduse valvurina¹¹.

jaoskonnakohtule alluvais asjus

¹¹ P. Räägo. Kriminaalprotsessi õppet. lk. 130

võtab prokuratuuri esindaja osa ringkonnakohtus omal seval, kui ta seda teeb, siis ei esine ta siin mitte süüdistajana-poolena, vaid arvamus avaldajana¹².

Arvanduse vältel rahvab prokuratuur politsei tugevuse järel nii jaoskonnakohtule kui ka ringkonnakohtule alluvais asjus. Kui jaoskonnakohtule alluvais asjus ei täida politsei arvandusel omi ülesandeid või täidab neid karistatult siis võib jaoskonnakohtunike teatada sellest prokuröörile, kes annab asjale edaspidise käigu seotud korras.¹³

Seaduslikkuse rahve teostamiseks

12. KRS § 954

13. KRS § 755

on prokuratuuri esindajal õigus anda iseseisvalt kassatsiooniproteste nii jaoskonnakohtu kui ka ringkonnakohtu lõplikule otsustele¹⁴. Riigikohtus esineb prokuröri mitte süüdistajana, vaid seaduslikkuse kaitsjana. Enne otsuse tegemist kuulab kohus prokuratuuri esindaja arvamuse¹⁵.

Et prokuratuur on seaduslikkuse järgi vahvajaks, seetõttu võib ta esitada nii apellatsioonikohtu kassatsiooniproteste ka süüaluse huvides, kui kohtuotsus pole koosõlas tema arvamusega. Prokuratuuri esindajad ei toimeta ise eeluimist, kuid teevad selle kohta

14. RK S § 861

15. RK S § 643

ettepanekuid kohtumurijaile ja valvavad
alaliselt rekurrimise järgi¹⁶. Edasi
linneb seaduslikkuse valve prokuratuuri
tegevuses selles, et ta võtab osa kohtu
korraldavatelt istungitelt, kus avaldab
oma arvamust, võib taotleada krimi-
naalajaide muendamist jne.¹⁷

Tähtsam ja laiaulatuslikum on
aga prokuratuuri ülesanne kriminaal-
kohtumõistmisest osavõtus, ametlikus
süüdistamises. Prokuratuur võib alga-
tada kriminaaljäälitamist, esineda
kohtus süüdistajana jne.

Paljude Euroopa maade protsessi-
des (Prantsuse, Itaalia jne.) ei esine

16. KRS § 100

17. KRS § 657

prokuratuur süüdistajana üksikvohtes. Ametliku süüdistaja ülesandeid täidavad seal politseiametnikud j.t. vastavad organid. Esinedes süüdistajatena testsevad nad aga ainult prokuratuuri esindajate juhtnõuade kohaselt. Need juhised ei ole aga üldjuhised vaid korraldused, mis võivad käia ainult konkreetse küsimuse kohta.

Kohturaja prokurör võib anda politseile küll üldjuhiseid aranduse korraldamises, aga et tal oleks selline õigus ka süüdistamisel kohtus, seda kehtivas KKS-is pole ekspresis verbis väljendatud. Kohturaja prokurör ei saa anda politseile süüdistamise ajal üldisi juhtnõu, sest ta pole politsei ülemus. Arvestades eelöelduga

tuleb asuda seisukohale, et süüdistamisel ja prokuratuur ei saa prokuratuur anda politseile üldisi juhiseid, vaid konkreetsed korraldusi.

Teisiti on loogu aga ringkonna-kohtus, kohtusjas ja Riigikohtus. Neile alluvais asjus on ainult süüdistaja prokuratuur.¹⁸ Ainult erasiütes-ajades ei saa prokuratuuri esindaja osa võtta. Evandi moodustavad ka kõvalsüüdistajad KKS § 332 mõttes. Peale kõvalsüüdistuse saab prokuratuuri esindaja kõval esineda ka maksutalituse esindaja, kui tegemist on fiktaalsüütega.¹⁹

18. KKS § 4

19. KKS § 157

Esineides süüdistajana ringkonna-
kohtus, kohturõigas ja Riigikohtus teatsel
prokuratuur legaliteedi põhimõttel. Kui
asjas esinevad süütemmused, siis ei tohi
ta kunagi loobuda süüdistusest üks-
kõik millisel kaardluseel. Kuid süüdis-
tusest võib ta loobuda ja peabki
loobuma, kui leiab, et kohtualuse kaitses
etteöödnud asjakohtud on arvestamisvää-
rsed ja süüdistus on kohtulikul juundluseel
ümber lükatud ²⁰.

Rehtiv protsess ei näe ette teist
süüdistajat peale prokuröri, kes on asen-
damata. Peida ei saa asendada ei
kohtu organ ega ka mõni teine haldus-
organ.

20. KRS §506

b. Kohtulik-halduslikud funktsioonid.

Nende funktsioonide hulka kuulub eeskätt prokuratuuri täiendava valve teostamine kohtuasutuste üle. Kui prokuratuuri esindaja leiab seadusevastasei kohtu tegevuses, siis teatab ta kohe, kas oma ülemusele, või kohtuasutise halduslikule juhile. Kõrgemas instantsis sellel alal on kohtuminister kui kindralprokurör, kellel on omaenda õigus käsutada temale alluvaid prokuratuuri esindajaid. Kuid valve teostamisel ei tohi kunagi tungida kohtu tegevusse, sest see rikkus võimude lahutamise põhimõtet ja kohtute sõltumatust.

Eriti kuulub Riigikohtu prokuröri ülesannete hulka selle järgi valvamine,

et seadustes ei esineks lüheni ja nende esinemisel hoolditsemata selle eest, et need kõrvaldatakse. Seisab näites ringkonna-kohtu prokuröör seaduses lüheni, siis kannab ta sellest ette kohtueja prokuröörile ja viimane omakorda kohtuministrile, et algatada seaduse täienduselnõusid.

c. Prokuratuuri halduslikud funktsioonid.

Seaduse järgi on prokuratuuri esindajate osavõtt mitmesugustest komisjonidest koostuslik. Need komisjonid võivad osalt olla õigustmõistrajad osalt mitte. Nii kuulub prokuratuuri esindaja vangistusseadustises §19 ja 20

põhjal vangistusasutise nõuandku, kelle ülesandeks on vahialuste ülevõtmine astmetes, järkudes jne, samuti ka vangide enne tähtaega vabastamine. Prokuratuuri esindaja oli ka liimenes Rõngsoogu valimiste peasekretäriks.

d. Prokuratuuri legislatiivsed funktsioonid.

Legislatiivfunktsioonide teostamisest prokuratuur, kui haldusorgan, otseselt osa ei võta, mis käies ka vastu rõimude lahususe põhimõttele. Kuid tegelikult on prokuratuur legislatiivfunktsioonidega süsxi seotud, olgugi kaudsel teel.

Kuna prokuratuuri esindaja ei tee kohtuotsust, siis ei saa ta huna ka

legislatiiv akti. Seda võib teha kohus
seaduse tähtsuse täitmisel. Kuid proku-
ratuur võib neile linnadele tähtsuse
juhtida. Eelpool juba mainisime, et
ringkonnakohtu prokurörid peavad ette
kandma seadustes ilmunud puudustest
kohtusaja prokuröridele ning viimane
omakorda kohtuministrile. Sellest järel-
dub et prokuratuur teostab siiski teatud
määrul legislatiivfunktsioone

II osa.

§ 4. Kriminaaljälitamise menetlus.

a. Prokuratuuri osavõtt algmenetlusest.

kohus langetades otsust peab

hoolitsema selle eest, et see oleks õiglane
ja seaduspärane. Kuid sellise otsuse
paratamatat eelduses on asjaolu, et
kohtul oleks küllaldaselt materjali otsi-
tava materjaalse töö leidmises. Seda
tööd pole võimalik leida muide, kui
peab koguma mitmesuguseid andmeid,
mis selgitavad süütegu. Algmenetlus ongi
selleks, et jõuda selgusele, kas teatav
tegu sisaldab süüteo tunnuseid, koguda
tõendeid, kes on selle süüteo sooritanud,
fikseerida kogitud tõendeid, et nad
kaotsi ei läheks ja kohus neid lõpp-
menetluses kasutada saaks. Algmenet-
lus on selleks, et anda kohtu kätte
andvatele võimudele võimalus küsi-
must lahendada, kas anda süü-
aluse kohtu kätte või mitte. Tõusetab

küsimus, kes on siis väimeline alustama
kriminaaljälitamist. Vastuse sellele leiame
KlS § 2, mis lausub sõnaselgelt „Krimi-
naaljälitamise algatavad ametivõimud
ja eraisikud.“ Ametivõimude all tuleb
süü mõista nii riigi- kui ka oma-
haldust. Nende hulka kuulub ka prokura-
tuur. Eraisikud saavad jälitamist
alata ainult era- ja eraavalik süü-
tegudes. Eraavalikud süütesid muutuvad
aga kohe avalikeks, kui nende kohta
kannatanu avaldusel on alatud jälita-
mist. Kannatanu loobumine süüdistu-
st ei muuda enam asja väikeri.
Samuti ei lõpetata süüdistust ka poolte
omavaheline kokkulepe.

Süütegude kohta andmete kogumisel
ja süütegude juurdlemisel on politsei

prokuratuuri vahenditus käsutuses²¹.
Kuid sellest ei tahi järeldust teha, et
politsei teatab ainult siis, kui ta on
saanud prokuratuurilt vastavad korral-
dused. Politsei peab alustama juurdlest
iga sündmuse kohta, mis sisaldab
süütes tunnuseid ja reis asjus, mis
ületavad jaooskonnakohtu alluvuse viivita-
mata, kuid igal juhul 24 tunni jooksul
teatama prokuratuuri esindajale²².
Kogitud andmed, mis politsei arvates
ei põhjusta juurdluse algatamist, kannab
politsei kirjalikult ette prokuratuuri esin-
dajale, kes lõpetab andmete kogumise
või teeb politseile ettepaneku koguda

21. KRIS § 68

22. KRIS § 53

Täiendavaid andmeid või toimetada
juundlust²³. Nagu eeltoodest nähtub on
prokuratuur see, kes otsustab kas asjale
anda koiku või mitte. KKS sättest nähtub,
et prokuratuuri esindeja ettepanekul on
politsei kohustatud alustama juundlust.
Sellest järeldus, ka prokuröörile võidakse
teatada süüteoist ja tegelikult ongi see
nii. Prokuratuur on alati kohustatud
avaldusi vastu võtma ja kui need
sisaldavad süüteo tunnuseid, edasi
andma juundlemiseks²⁴. On politsei
juundluse alustanud ning leiab, et selles
puuduvad süüteo tunnused, peab ta
saatma avandusmaterjali prokuröörile

23. KKS § 54

24. KKS § 59

korralduse. Prokurör raastanud
läbi saadud avandusmaterjali, lõpe-
tab süüdistuse või saadab avandus-
materjali politseile tagasi kas täien-
damiseks või süüdistuse tõstmiseks
jaotuskorras²⁵. Samuti toimib
prokurör
politsei ringkonnakohtule alluvais asjus.
Kui saadud juundluse puuduvad
süütes tunnused, või on tekkinud
seaduslikud takistused kriminaaljähta-
mise algamises või jätkamises, siis
lõpetab prokurör juundluse. Ringkonna-
kohtule alluvais asjas, kui süütegü on
juundlusega selgunud, kuid ei ole
korda läinud avastada süütegijat,
peatab prokuratuuri esindaja juundluse
kuni süütegija avastamiseni. Krimi-
naaljähtamise lõpetamise või peata-

25. KRS §§ 61, 69, 71

nise korral võtab prokuratuuri esindaja
seisukohta ka asja juude võetud asi-
tõendite kohta ²⁶.

Et prokurör on avalikkuse hevide
kaitsja, siis peab ta ka teadlik olema
juudluse käigust, mistõttu on tal
igas asjas seisundis õigus nõuda
avandusmaterjali enda kätte, sest KRIS
§68 alusel on ju politsei avanduse
ajal prokuröri käsutuses.

Kui süüteoost kannatanu liial, et
peatatud või lõpetatud juudlusel on
eeldusi jälitamise jätkamiseks, siis võib
ta seda prokuratuuri esindajalt paluda
aegumise tähtaja kestel ²⁷.

26. KRIS §69

27. KRIS §72

Süütegude jölitamisest, mis kuuluvad
jassonnakohtu kompetentsi, prokuröör
osa ei võta. Kui mõni säärane
toimik on tema kätte sattunud,
süs saadab ta selle politseile, esita-
misesse jassonnakohtule.

2. Prokuratuuri ülesandeid seluurimisel.

Kõigis ringkonnakohtule, kohtu-
kojale ja Rõngiskohtule alluvais avalik
süüdistus asjus on seluurimine süü-
aluse kohtu alla andmiseses sündes-
lik. ²⁸ Kohtu-uuriija algab seluurimist
avalik süüdistuse asjus prokuratuuri
esindaja ettepanekul või politsei poolt

esitatud juurduse põhjal. Eeluurimist
teinetaab kohtu-uurija politsei kaasabil
ja prokuratuuri järelvalvel²⁹. Om uuri-
mine alatud või jätkatud mitte
prokuratuuri ettepanekul, siis teatab
kohtu-uurija sellest prokuratuuri esinda-
jale³⁰. Nagu eeltoodest nähtub on
prokuratuuril eeluurimisel tähta täht-
said "ülesandeid". Kuid sellele vaatamata
pole prokuröör eeluurimisel pooleks vaid
seaduslikkuse kaitsja. Tema ülesandes
on hoolitseda selle eest, et andmeid
kogitakse objektiivselt, nii süüaluse
kasuks kui kahjuks. On aga kohtu-
uurija eeluurimist alustanud, siis teab

29. KRS § 74

30. KRS § 75

ta enesele uurimise kava, teostab selle iseseisvalt ja vastutab selle eest. Sellest võime järeldada, et kohtu-uurija kui kohtuvõim pole täielikult allutatud eluüriimisel prokuröridele. Prokurör teostab vaid vahet ja esitab kohtu-uurijale seaduslike nõudmisi uurimise ja täiendite korjamise punktivas osas.

Kohtu-uurija kui erapooletu kohtuvõim, ei saa omal algatusel uurimist alata, olgu vaid siis kui ta tajub süütes otse füüsiliselt, ka sel juhul kui kohtu-uurija üht süütega uurides avastab teise, ei saa ta ise uurimist alata, vaid peab sellest teatama prokuratuuri esindajale. Viimasest oleneb kas pöörata asi

uurimisele või mitte³¹. Niimoti nimetatud sätte eesmärgies on tagada kohtu-uurija erapoolest ja tõkestada teda tungimast haldusvõimu pädevusse.

Prokuratuuri esindajad ise eeluurimist ei toimeta. Ta võib teha vaid ettepanekuid eeluurimise sooritamises ning teostada ise vahet eeluurimistoimingute üle³², kusjuures need ettepanekud peavad olema sülbaldaselt põhjendatud.

Leiab kohtu-uurija, et prokuratuuri esindaja ettepanek on aluseta, siis pole ta kohustatud eeluurimist alustama, vaid tagastab toimise prokuröörile oma arvamisega. Kui prokuröör reu-

31. RRS § 99

32. RRS § 100

dub, et tema ettepanek oli kõigiti seaduspärane, siis võib ta esitada kaebuse selle ringkonnakohtule, millele allub kohtu-urija. Kuud prokuratuuri esindaja kaebamise õigust KKS ette ei näe, vaid see tuleb kujundada seaduse interpreteerimise teel, et lahendada tekkida rõivaid olukordi.

Kaebete esitamine kohtu-urija poolt ei ole mõeldav, mida küll ex Vene Senat pooldas, sest see oleks vaid alluma instantsi nõuksamine kõrgemalt instantsilt. Ainult sel juhul kui on tegemist trüki toodetega, võib urija, kes pole rahul prokuröri nõudega trükisote aresti alla panemise asjas, esitada kahearvamuse ringkonnakohtule lahendamises³³.

33. KKS § 893

Kohtu-urija on kohustatud täitma
süütes uurimise ja tõenduste kogumise
puhul prokuratuuri esindaja seadus-
likud nõuded. Kui tal nõude täitmisel
on takistusi, siis teatab ta sellest proku-
ratuuri esindajale³⁴. Õeldust nähtub,
et kohtu-urija ei saa ka siin toimida
oma suva kohaselt. Ta võib vaid
prokuröri nõuded täitmata jätta ainult
süü, kui need on 1) seaduse vastased ja
2) kui tal puudub võimalus nende täit-
miseks.

Samuti on kohtu-urija sõltuvalt
prokurörist tõrke-abinõu tarvitamise
asjus. Kui prokurör nõuab tõrke-abinõude
kergendamist, on see nõue kohtu-urija-
le kohustuslik. Nõuab prokurör aga
tõrke-abinõu raskendamist või rasken-
damist, siis on kohtu-urijal, kui ta

34. KRS §§103, 104

ei ühine prokuröri nõudega, õigus küsi-
muse lahendamises pöörduda ring-
konnakohtu poole. Ühtlasi peab ta teasta-
ma prokuratuurile igast muudatusest,
mis toimub tõrjebinõude asjus³⁵.

Kui kohtu-urija leiab, et asjas
puuduvad süüteo tunnused või esinevad
kriminaaljalitamise algamise või jätua-
mise seaduslikud tõkestused, või puudub
võimalus süüalust kindlaks teha, siis
saadab ta avalikusündistuse asjas
eluurimistoimikku prokuratuuri esin-
daja korraldusse³⁶. Prokurör võib kas
asja lõpetada, kui puuduvad süüteo
tunnused, seistada kui on seaduslikud

35. KKS § 105

36. KKS § 262

tasistused uurimise jätkamises, või saata lõpuleviidud uurimistoimik uurijale tagasi täiendamises³⁷.

Kohtu-uurija ei saa keelduda seda tegemast põhjusel, et tema arvates on uurimine isegi küllalt põhjalik.

Süüalune kaebaja ja rasvündistaja võivad esitada kaebusi iga eluurimistoimingu peale, mis rikub või kitsendab nende õigusi³⁸. Prokuratuuri esindaja kaebamise õigust eluurimistoimingute peale KRS ette ei näe, vaid temal tuleb kasutada üldist prokuratuuri valdusosa kaebust. (KRS §153). Prokuröri määruse peale kriminaaljäätamise, lõpetamise või peata-

37. KRS §106

38. KRS §269

misega kohta võib süüteoist kannatanu
2. nädala jooksul kavata kohtukojaile ²⁹.

§5. Kohtu kätte andmine.

Kohtu kätte andmise ehk kohtu alla
andmise all mõistetakse akti millega
nenditakse, et teatud isiku vastu
teatavas süütes tuleb alustada lõpp-
menetlust. On mitmesuguseid süsteeme
põhjendatud ja õiglase kohtu kätte
andmise tagamiseks. Lääne Euroopa
protsessid tunnevad kolme kohtu alla
andmise põhitüüpi: 1) kohtu kätte andjaks
on süüdistaja, 2) kohtu kätte andjaks
on rahvaesindajate kolleegium ja 3) kohtu

kätte andmise toimub kohtu määrusega.

Esimene tüüp, mis seisab selles, et prokuratuur esitab kohtule süüdistuse kindla isiku vastu kindlas süüdistos, esitab ka meie protsessikavas. Tuleb mainida, et kohtualla andmine peab toimuma äärmise ettevaatlikkusega, et mitte ajata ei kannataks isik ja tema huvid.

Kriminaalsüüdistusega on riivatud ringiõiguskorda, mida prokurör kui õiguskorra valvur, on kohustatud valvama. Ja seepärast on täiesti loomulik, et just prokurör on see, kes peab süüdistajad karistada.

Prokurör saanud kohtu-urijalt esimehikuse toimetus peab kõige pealt selgusele jõudma järgmistes küsimustes: 1) kas ajale on antud isik

õige alluvuse korras ja kas asi kuulub
jälitamiseks avalikusüüdistuse korras,
2) kas uurimine on toimetatud küllalt
täielikult, 3) kas kriminaaljälitamine
tuleb lõpetada või peatada, või tuleb
süüdlane anda kohtu alla^{HO}.

Juhul, kui asi allub sõjaväe kohtule,
saadab ringkonnakohtu prokuröör
uurimistoimetus sõjaväe prokuröörile^{HI}.

Prokuröör peab otsustama aja
rühemalt kahe nädala jooksul. Ta ei
tohi ajatult viivitada, vaid peab kas
aja lõpetama, või andma süüdlase
kohtu kätte. Lõpetamisolmadeks võivad
olla süüdistustunnuste puudumine, süü -
aluse surm, abalalises jne. Kui prokuröör

HO. KRS § 289

HI. KRS § 292

HO. KRS § 291

hõpetab jälitamise, siis peab ta tühistama ka kõik tõendid, mis on rakendatud süüaluse kohta. Kui süüalune viibib vanglas, siis teeb prokurör vanglaülemale korralduse tema vabastamiseks. Kui on antud käendus, või makstud kaitsjoni, siis prokurör teeb korralduse käendaja vabastamiseks ja kaitsjoni tagasi maksimiseks. Samuti peab prokurör seisukohta võtma ka astöendite suhtes, kui ta peatab või hõpetab jälitamise ^{#2}.

Kui prokurör peab tavilikus süüaluse otsimise ajalehes, siis teeb ta sellekohase esituse ringkonnakohtule. ^{#5}

Kui asi on saanud seluurimisel vade käigu, siis prokurör ei või muuta

#2. KRS §296

#5. KRS §297

asja alluvust, vaid ta esitab oma arvamuse ringkonnakohtule ⁴⁴.

Kui prokurör esitab ringkonnakohtule süüdistusakti või oma arvamuse asja alluvuse muutmise kohta, siis peab ta kohtule esitama ka oma arvamuse tõrjabinõu tarvitamise võtmise, äramuutmise, või muutmise kohta, keegi ta selle tunnustab tarvitamiseks ⁴⁵.

Kui süüdistus on vajalikult selgitatud siis annab prokuratuuri esindaja, kellele asi allub, süüaluse kohtu alla.

Selles peab ta kirjutama süüdistusakti. Süüdistusakt peab sisaldama järgmisi olulisi osi: (süütes tunnuseid sisal-

44. KKS § 299

45. KKS § 303

dava sündmuse kirjelduse, 2/ süüteo konda-
saatmise aja ja koha, kui võrd need on
teada, 3/ süüdluse nime ja perekonna nime
või hüüdnime ja sündimise aja, 4/ süüdluse
vastu kogutud süüandmete ja tõenduste
kokkuvõtte, 5/ juhul, kui prokuratuuri esinda-
jal on kahtlus, et süüdlane on süüteo
konda saanud kriminaalseadustiku § 39
esimeses lõikes tähendatud seisukorras, ka
andmed, mis põhjustavad säärase kaht-
luse. 6/ Süüdluse süüdistuse ühes äratähen-
dusega, mis sugusele kriminaalseadusele
vastavad kirjeldatud teo tunnused.
7/ märkimine millise kohtu kätte antakse
süüdlane, 8/ süüdistusakti koostamise
aja ja koostaja allkiri. ^{HG}

Pole süütegur selgepiiriliselts eralda-
tar, tõstab prokuröri süüdistuse نامه -
HG. KKS § 301

mas süütes, mille põhjuses on see, et raskemalt süütealt võib sisuline kohus üle minna küll kergemale, aga normaal-
selt mitte vastupidi⁴⁷. Nagu sellest nähtub on prokuröri formulatsioonil ehk süüdis-
tusantil äärmiselt suur tähtsus. Kuigi tege-
likult pole kohus seotud prokuröri poolt
nähtud karistusemääraga, s.t. et kohus võib
näista raskema kui ka kergema karistuse
kui prokuratuuri esindaja seda nõuab.
Prokuröör koostab ainult nüüdse karistus-
projekti. Kuigi see ei ole kohtule obligatoorne.
Apellatsiooniprotesti esitamisel võib
prokuratuuri esindaja juhtida küll
tähelepanu sellele, et kohus pole rakenda-
nud tema poolt ettenähtud karistust.

47. R. Pärn. Kriminaalprotsessi õpp. lk. 301

Samuti on ka lugu kohtu poolt raske-
varistusliigile ilmimise korral. Süüdistus-
aktile lisandab prokuröri uurimistoimetus
ja nende isikute nimestiku, keda tema
arvates tuleb asjarautamises kohtusse
kutsuda ⁴⁸.

§ 6. Prokuratuuri esindaja osavõtt
lõppmenetlust ettevalmistavaist toimingust.

Menetlus kohtu kätte andmise momen-
dist kuni kohtuistungis avamiseni lõpp-
menetlusele kannab lõppmenetlust ettevalmis-
tavate toimingute ehk kohtumenetluse
nime.

Prokuröri poolt süüdistusaktile lisan-

destud nimestikus märgitud tunnistajad ja oskured peab kohus lõppmenetlusele välja kutsuma. Samuti peab kohus lõppmenetlust ettevalmistavate toimingute kestel prokurööri poolt palutavad tunnistajad välja kutsuma. Erinõudes ülesantud tunnistajate või oskureite kohta peab prokuratuuri esindaja märkima, milliste asjandude täendamises nad kututakse.

Ka lõppmenetluse kestel esineb prokuröör eadusekirjuse kaitsjana, avaldades arja kohta oma arvamist. Kui on esitatud mõne kohtuniku vastu taandamise palve, siis kuulab kohus enne taandamise määruse koostamist ära ka prokuratuuri esindaja arvamuse.⁴⁹

H9. KKS §397

§7. Esinemine lõppmenetlusel.

Lõppmenetlusel esineb prokurör avaliku võimu esindajana. Prokuratuuri esindaja avalike siüdistuse ajas omab võidseid õigusi kohtualuse või tema kaitsjaga. Mõlematel on õigus esitada lõendus oma seletuste põhjendamises jne⁵⁰.

Kui tuvastusmenetlusel on vajalikul määral asjaolud selgunud, siindub kohus lõppvaidlusele.

Ringkonnakohtu esimeses astmes näeme, et kohus on otusevõimeline ainult siis kui kohal on ka prokuratuuri esindaja. Lõppheistlus ehk lõppvaidlus koosneb KKS järgi 3 osast, kus esimesele kohale on asetatud prokuratuuri esindaja siüdistuskõne, mille sihiks on

süüalusele õiguse karistuse määramine. Erandjuhtudel võib prokuröör esitada kohtualusel ka rasema süüdistuse. Kuigi sellise rasema süüdistuse esitamine on võimalik ainult kohtuliku juurduse perioodil. Prokuröri süüdistuskõne peab olema täiesti objektiline. Ta ei tohi esitada ainult süüdi tõendavaid asjapidusi vaid ka neid mis räägivad süüaluse kasuks. Kõne lõpetades avaldab prokuröör sise-
koha süüdistuse kui ka karistuse määra kohta. Lõppheisthesel on prokurööril õigus loobuda süüdistusakti järgi süüdistusest kas täielikult või osaliselt. Sellest järeldes, et prokuröör võib sün talitada oma sise-
veende järgi.

aga § 8. Edasikaebus.

Apellatsioon-, kassatsioon- ja eri protestid.

Uue Seaduste Kogu kohtuprotseedi seaduse

Apellatsiooniprotestis nimetatakse prokuratuuri esindaja poolt antud avaldust kohtuajale ringkonnakohtu otsuse peale.

Protesti põhjuseks on see, et otsus pole kooskõlas prokuratuuri esindaja arvamusega.

Protesti saab ta esitada ainult selles ulatuses, milles ta mõne on jäänud esimeses kohtuotsuses rahuldamata^{õ!}.

Apellatsiooniproteste võib prokurör esitada nii kohtuotsuse kasuses kui rahjuses. Et Uue protsessualistidest leiab Fainitskij, et prokurör ei ole õigustatud esitama proteste kohtuotsuse kasuses. Kida teisi nagu Rozin, Muravjev jne. asuvad selles küsimuses

õ! KKS § 583

aga rästupidisel seisusel. Viimati
nimetatud seisukoht oli omare ka ee
Nene Senatile. Kehtiv kohtupraktika kui
ka seaduseandlus on rauditult anista-
nud prokuröörile sellised õigused.

Kassatsiooniprotestides nimetame proku-
ratuuri avaldusi, mis on antud alama
astme kohtu lõpploomuse peale. Kassatri-
ooniprotestide esitamise esikjard ja
tähtajad on samad, mis apellatsioon-
kaebuste ja protestide juures testavate
evanditega ⁵².

Prokuröör esineb kohtus poolena,
õieti küll pool esindajana, võib õigust
esitada eriproteste ka kohtumääruste
peale. Viimaseid võib prokuröör esitada:

52. KKS § 631

1) tõkendi määramise 2) alluvuse muutmise, jälitamise lõpetamise, elavõige rahistamise jne. kohta. Peale mainitud võib prokurör esitada proteste ka muudes küsimustes, kus ta pole rahul kohtumäärusega.

§ 9. Kriminaalajade teistmine.

Kriminaalajade uuendamise eha menetluse teostamise all mõistab KKS jõustunud kohtuotsusega lahendatud kriminaalaja kas täies ulatuses või osaliselt uuesti arutatud lubamist. Selline nähe võib esineda juhul, kui jõustunud otsus osutub puudulikuks või täitsa ebaõigeks ja seda silmas kui edasiseks tähtsaks on möödunud. Et hoiduda selles ajas liialduste eest ja

ühthasi säilitada kohtu autoriteeti on seaduses ettenähtud põhjused millal teistmist lubatakse. KKS § 608 sõtest näeme, et ühes sellises põhjuses on mitme isiku süüdi mõistmine süütes, kus ühe isiku süüdimõistmine rebastaks teised. Teises põhjuses on süüdimõistmine isiku surmanimes, kes hiljem leitakse elavana, või mõnes muus mitte toimunud süütes, ja üldse kohtule varem mitte teada olnud uute asjadude avastamine, mis tõendavad kohtualuse süütest või millest selgub, et kohtu-ree tõe on määratud varem karistus, kui seaduses on ettenähtud teisest, mis kohtualune tõeliselt korda seadnud. Kolmandaks dokumendi võtmise avastamine, millele rajaneb kohtuotsus ja neljandaks kohtu

sihiline abajõige toiming. Kõigil mainitud põhjustel on prokuratuuri esindajal õigus esineda taotlusega kriminaalaja teistmises. Sellise taotluse esitab ta Riigikohtu kriminaalosakonnale. Samasid taotlusi võivad otseselt esmainitud instantsile esitada veel süüdi mõistetud, tema abikaasa, sugulased või hõimlased^{õõ}. Kui kriminaalaja muendamist on huvitatud teised isikud peale loendatute, siis tuleb neil pöörduda prokuratuuri poole, kellest siis oleb, kas tema omal nimel tuleb Riigikohtule teistmise esituse või mitte. Kuigi tuleb meelespidada, et kriminaalajade teistmise üldises ja peattingimuses on jõustunud kohtuotsuse

demosolu. Senikaua kui on olemas
edasikaebamise võimalused pole võimalik
kriminaalajade uuendamise. Uuendamine
meie KKS järgi esineb nii süüdi kui ka
süütu mäistvate otsuste puhul.

Prokuratuuri ülesandeid kohtuotsuste
sooritamisel.

Meie KKS ja MKS järgi on kohtuotsuste
sooritamine pandud kohtule, prokura-
tuurile ja haldesorganitele. Nagu sellest
nähtub kuulub prokuratuuri ülesannete
hulka peale kohtumenetlusest osavõttu
eel kohtuotsuste sooritamine ja seda
just ringkonna kohtule alluvais asjus.
Sama teeb korraldused vastavale haldus-

organile otsuse tegelikus sooritamises ja
valvab selle järgi, et need sooritatakse
täpselt ning viivitamatult⁵⁴. Et kohtuotsust
rakendada, selleks saadab ringkonnakohtus
ärakirja lõppvormilisest kohtuotsusest
prokuröridele⁵⁵. Prokuröri kohuses on kohtu-
otsuste täitmisele pööramisega ühel ajal
saata kohtuotsused ärakirjad KKS § 674 ette-
nähtud instantsidele, milles on riigi- ja
omavalitsus teenijate suhtes nende ülemus
või järelevalve asutis, õpilaste ja üliõpilaste
kodi juhataja, või üliõpola valitsus, tegevus-
sõjaväeteraapias olevate suhtes vastava
sõjaväeosa ülem jne. Peale selle peab proku-
rör saatma ärakirjad lõppvormilisest

54. KKS § 673

55. KKS § 672

kohtuotsusest, selle rangimaja direktorile
kuhu kinnipidamiskoristusele mäistetu on
paigutatud ^{õs}.

Eriti tähtsat osa etendab prokuröri
surnamõelduse täitmisel, sest mainitud
training sooritatakse prokuröri korraldusel
ja järelevalvel. Kui surnamõistatud on
toodud surnamõeldusele avaldab proku-
raturei esindaja temale jõustunud kohtu-
otsuse ja ka armuandmise palve taga-
järgiteta jätmise, kui see oli esitatud ja
küsib hukatavalt millist surna ta
soovib kas mungitamist või poomist. Kui
surnamõistetu valib mungi, siis antakse
see temale prokuraturei esindaja korral-
dusel. Kohtuotsuse täitjad peavad täpselt
täitma kohtuotsusega kooskõlas olevaid
prokuraturei esindaja nõudeid. Samuti

Leib prokuröri kaudu kohtule esitada
kõik raskused või kahtlused, mis tekivad
otsuse sooritamisel. Kohtuotsuse soorita-
misest teatab prokurör sellele kohtule,
kes pööras otsuse sooritamisele ⁵⁷.

Tänu heites prokuröri ülesanne-
tele kehtivas kriminaalprotsessis näeme, et
need ülesanded on üsna laialdased,
haarates enesese osavõtu ringkoma-
ndi tegevusest ja jõudes välja Rügi-
kohtu toimingu juurde, kusjuures tema
funktsioonid algavad kaebuste vastu
võitmisega ja lõpevad kohtuotsuse täitmi-

sega. Prokuratuuri funktsioonid läbis-
tavad seega kõiki neid faase, mis on
tavaliselt selles, et iga menetlus saaks
algusest kuni lõpuni läbi viidud. Õigla-
selt ja seadusepärast ja et iga sivi-
lne saaks, ning ühtlasi kannaks teeni-
tud karistuse. Kuigi neil prokuratuur
jaoskonnakohtule alluvate asjade aruta-
misest osa ei võta on tal omati KR S
§ 861 kohaselt õigus anda korratiooni-
proteste jaoskonnakohtu lõppkohtule otus-
tele. Järelikult tungib prokuratuuri võim
isegi jaoskonnakohtu tegevussfääri.

Maagi seaduse nägine on prokura-
tuuri kohesugused ülesanded: 1) süüdis-
tamine ja 2) järelevalve seaduslikkuse üle.
Kumb neist funktsioonidest tähtsam on,
oleb sellest misrühuse kohta juures ase-

va prokuratuuriga meil tegemist. Seetõttu on ka mitte paikapidav küllaltki levinnud raade, et prokurör kui riisugune esineb ainult süüdistajana, sest KKS § 583 tekstist ja prokuratuuri ülesannetest selgub, et prokuratuur võib esitada apellatsiooniproteste koguni kohtualuse huvides kuid tingimusel, et prokuratuur juba esimeses astmes on seda seisukohta kaitunud, näit. prokuratuur on loobunud süüdistusest.

Lähtudes õigusiigi põhimõttest on prokuratuur kui väljaspool kohtu koosseisu seisv organ paratamatu tavilise sellis, et õiguse mõistmine ja sellega seoses olevad teinimgud oleksid objektivesed ja seaduspärased.
